

ВІДГУК

офіційного опонента доктора юридичних наук, професора

Литвин Наталії Анатоліївни на дисертаційне дослідження

Бехтер Лілії Валеріївни на тему: «Адміністративно-правові засади діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії з міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів», подану на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право»

Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена низкою об'єктивних обставин теоретичного і практичного змісту, які мають значення в умовах сучасного розвитку української державності в період повномасштабного вторгнення росії в Україну (з 24.02.2022). Передусім, розпочатий в 2014 році процес децентралізації в Україні, який триває вже понад десятиліття та має подальшу Дорожню карту децентралізації, затвердженої Кабінетом Міністрів України на 2024-2027 роки, супроводжується розширенням повноважень органів публічної влади на регіональному рівні, що створює обставини та передумови для безпосередньої комунікації, співпраці, координації та взаємодії цих органів із міжнародними благодійними організаціями. У нових умовах саме ці органи дедалі активніше залучаються до реалізації міжнародних програм і проєктів, в тому числі проєктів міжнародної технічної допомоги, що вимагає чіткого адміністративно-правового регулювання їх взаємодії з міжнародними благодійними організаціями для забезпечення сталості, прозорості та відкритості роботи міжнародних благодійних організацій в Україні в період воєнного стану та відбудови після завершення воєнного стану.

Особливу роль і значення у забезпеченні економічної стабільності та життєдіяльності населення із забезпечення базових потреб, особливо його незахищених верств та категорій населення, які потребують підтримки та захисту для відновлення свого матеріального, фізичного та психологічного стану, посідають міжнародні благодійні організації, які реалізують (імплементують) міжнародні гуманітарні проєкти в Україні з 24.02.2022 та продовжують залучати

фінансування від інших міжнародних донорів, урядів інших держав та приватних філантропів. Активна співпраця та гуманітарна локальна підтримка міжнародних благодійних організацій спільно із волонтерським рухом, місцевими громадськими організаціями на регіональних рівнях дозволила надавати надзвичайну (негайну) базову допомогу населенню, яке постраждало від російської навали, евакуювати населення із небезпечних для життя місць, створювати умови для тимчасового перебування (проживання) та підтримки завдяки локальній координації всіх зусиль, взаємодії та співпраці в секторальних напрямках реагування із органами публічної влади.

Наразі нормативно-правова база України, яка регулює адміністративно-правові засади діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії з міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів, в тому числі гуманітарних проєктів та проєктів (програм) міжнародної технічної допомоги має фрагментарний характер. У чинному законодавстві недостатньо враховано специфіку діяльності органів публічної влади на регіональному рівні в контексті документального оформлення процесів та напрямів співпраці з міжнародними благодійними організаціями та не забезпечено повною мірою захист від зловживань, безпідставного втручання в роботу цих організацій з боку представників органів публічної влади. Окрім того, існуюче законодавство не гарантує належного рівня прозорості та законності співпраці органів публічної влади з міжнародними благодійними організаціями, та не визначає межі гарантованих прав і обов'язків кожної із сторін, які можуть або мають існувати безумовно, що ускладнює ефективне та раціональне впровадження міжнародних проєктів в частині гуманітарної та благодійної діяльності.

Отже, необхідність комплексного наукового дослідження адміністративно-правових засад взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів в Україні зумовлена недостатньою кількістю досліджень, що охоплюють ці питання в контексті сучасних викликів та відсутністю достатньою мірою регламентованої законодавчої бази для регулювання взаємодії (відносин співпраці) таких сторін в реалізації (імплементції) міжнародних проєктів. Враховуючи недостатньо

розроблені правові механізми співпраці між органами публічної влади та міжнародними донорами (партнерами), а також потребу в удосконаленні адміністративно-правових процедур на регіональному рівні оформлення та реалізації ними прав та обов'язків в їхній діяльності та взаємодії, дослідження представленої теми є надзвичайно актуальним.

З огляду на викладене, є підстави вважати, що обрана Бехтер Л.В. тема наукового дослідження має комплексний характер і високий рівень актуальності, теоретичне і практичне значення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Здобувачка продемонструвала високий теоретичний рівень узагальнення та викладення матеріалу, уміння застосовувати загальнонаукові й спеціально-юридичні методи наукового пізнання, аналізувати наукові джерела та нормативно-правові акти. Використання широкого спектра методів наукового пізнання позитивно вплинуло на ступінь обґрунтованості отриманих теоретичних і практичних результатів, а також на формування висновків за результатами всього дисертаційного дослідження.

Текст дисертаційного дослідження засвідчує високий рівень підготовки здобувачки та її володіння технікою науково-аналітичного пізнання. Він підтверджує наявність відповідних знань і розуміння специфіки дослідження проблематики адміністративно-правових засад діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії з міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів, а також уміння формувати обґрунтовані висновки й пропозиції.

Достовірність та новизна наукових положень, висновків і рекомендацій.

Здобувачка вірно визначила об'єкт і предмет наукового дослідження, а також чітко окреслила його мету та завдання. Структура дисертаційного дослідження складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 201 сторінку, з яких 160 — основний текст. Робота містить 9 рисунків і 3 додатки. Список використаних джерел налічує 173 найменування.

Основні положення дослідження відображені у чотирьох статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України, а також у трьох публікаціях у збірниках матеріалів міжнародних науково-практичних конференцій.

Опубліковані наукові статті та тези конференцій за темою дослідження мають безпосередній зв'язок з усіма структурними частинами дисертації, конкретизують і доповнюють основні положення її наукової новизни.

Наукова новизна дослідження одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є однією з перших спроб комплексно, з використанням сучасних методів пізнання, урахуванням новітніх досягнень науки адміністративного права, розкрити сутність і зміст адміністративно-правових засад взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів в Україні, визначено актуальні проблеми вдосконалення правового регулювання та організації такої взаємодії та надані пропозиції щодо внесення змін до чинного законодавства України.

У результаті проведеного дослідження розроблено низку нових концептуальних наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачкою. Основні з них такі:

у перше:

- аргументовано виокремлено комплекс ознак, що характеризують взаємодію міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні (нормативно-правова регламентація; цілеспрямованість; інституційна багаторівневність та «інституційна ієрархія»; функціональна спрямованість щодо реалізації міжнародних проєктів; публічно-правовий характер взаємодії; гнучкість та адаптивність; адміністративно-процедурна взаємодія; контроль та звітність, взаємна відповідальність) в контексті реалізації міжнародних проєктів як основи формуванні пропозицій щодо підвищення ефективності організації взаємодії;

- доведено, що принципами взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні в контексті реалізації міжнародних проєктів є принцип нормативної визначеності, який за сутністю відповідає принципу законності; принцип партнерства та координації; принцип

прозорості та підзвітності; принцип локалізації допомоги; принцип довгострокової сталості; принцип оперативності та гнучкості;

- аргументовано необхідність внесення змін до законів України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», «Про місцеве самоврядування в Україні» та прийняття Закону України «Про оптимізацію механізму забезпечення діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії з міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів», а також доцільності створення окремого органу публічної влади у сфері благодійництва із відповідними територіальними управліннями - Державної агенції із благодійництва, волонтерства та неурядової діяльності;

удосконалено:

- підходи до визначення системи адміністративно-правових відносин за участі міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади в процесі взаємодії на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів, як системи відносини щодо: державної реєстрації їх діяльності, їх звітності, припинення діяльності, внутрішньоорганізаційної діяльності, акредитації представництв, філій міжнародних благодійних організацій, державного контролю за діяльністю міжнародних благодійних організацій з боку органів публічної влади, адміністративної та дисциплінарної відповідальності міжнародних благодійних організацій та посадових осіб органів публічної влади тощо;

- аргументовано визначено основні напрями взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів, якими є: нормативно-правовий; організаційний; економічний; інформаційний; соціально-мотиваційний;

набуло подальшого розвитку:

- виокремлення підходів до класифікації методів взаємодії міжнародних благодійних організацій та органів публічної влади на регіональному рівні, що умовно поділено на поділити на внутрішні, які охоплюють обмін інформацією, ідеями та досвідом між самими організаціями, та зовнішні — спрямовані на організацію співпраці між міжнародними благодійними організаціями та органами влади у сфері планування й реалізації проєктів;

- сформовано висновки на основі аналізу міжнародного досвіду та міжнародного нормативного регулювання діяльності благодійних організацій, їх взаємодії із органами публічної та місцевої влади про те, що: 1) функціонування та співпраця благодійних організацій, як правило, переслідує публічно корисну мету, що є підставою для звільнення від оподаткування наданої благодійної допомоги та самої благодійної діяльності міжнародних благодійних організацій; 2) діяльність благодійних організацій має бути відкритою для широкого загалу через загальнодоступне в різноманітних джерелах та ресурсах розміщення інформаційних повідомлень про їх діяльність та відповідні результати; 3) доцільне розширення сфер благодійної діяльності, попередньо виключивши ті, що належать до безпосереднього відання та забезпечення органів публічної влади, що надасть змогу підтримувати комунальні та державної підприємства, установи та організації; 4) необхідним є функціонування в органах публічної влади окремих структурних підрозділів чи органів із підпорядкуванням органам публічної влади із відповідних територіальних (регіональних) управлінь на місцях для компетентнісного підходу у вирішенні завдань із забезпечення ефективності діяльності та співпраці в напрямку благодійництва із додаткового фінансування міжнародними благодійними організаціями.

Отже, навіть стислий виклад основного змісту та елементів наукової новизни дисертації Бехтер Л.В. свідчить про те, що в ній проведені важливі теоретичні дослідження та зроблені висновки, рекомендації та пропозиції щодо адміністративно-правових засад діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії з міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів.

Все вище сказане дає достатні підстави зробити висновок, що зміст дисертації Бехтер Л.В. повною мірою розкриває тему дослідження та поставлені завдання і мету дослідження, завдяки чому можна вважати її самостійною завершеною працею, а сама наукова робота свідчить про високий рівень фахової підготовки здобувачки за досліджуваною проблематикою.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес та можуть бути використані у таких напрямках:

- науково-дослідній сфері – основні положення та висновки дисертації можуть бути основою для подальшої розробки організаційно-правових засад діяльності міжнародних благодійних організацій в Україні;
- правотворчості – в результаті дослідження сформулюється низка пропозицій щодо внесення змін і доповнень до нормативно-правових актів, які регулюють діяльності міжнародних благодійних організацій в Україні та їх взаємодії із органами публічної влади;
- правозастосовній діяльності – використання одержаних результатів дозволить покращити організацію взаємодії міжнародних благодійних організацій із органами публічної влади на регіональному рівні;
- у навчальному процесі – матеріали дисертації можуть використовуватись під час проведення занять із дисципліни «Адміністративне право», «Адміністративне право України» у процесі підготовки підручників і навчальних посібників із відповідного навчального курсу, а також статей та наукових повідомлень.

Оцінка змісту дисертації. Дослідження виконане на високому теоретичному рівні з забезпеченням повноти аналізу та розв'язання мети та наукових завдань, висвітлення теоретично обґрунтованих рекомендацій та пропозицій, а відповідно є внеском до юридичної науки в Україні.

Дисертація відповідає вимогам, що встановлені до досліджень на здобуття відповідного ступеня доктора філософії та оформлена згідно вимог Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 (із змінами).

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1. Розглядаючи питання співпраці органів публічної влади з локальними благодійними організаціями у контексті реалізації міжнародних проєктів,

доцільним було б додатково проаналізувати відмінності в адміністративно-правових засадах такої взаємодії до та після повномасштабного вторгнення росії в Україну, зокрема щодо залучення фінансування від міжнародних благодійних організацій. Такий підхід міг би суттєво поглибити результати дослідження.

2. У дисертаційній роботі здобувачка здійснює комплексний аналіз проблематики співпраці органів публічної влади з міжнародними благодійними організаціями. На нашу думку, варто було б приділити більше уваги можливостям формування підґрунтя для подальших наукових досліджень у міждисциплінарному підході з залученням знань із суміжних галузей (соціології, публічного управління, міжнародного права, економіки). Це дало б можливість розширити теоретичну базу визначення перспектив такої співпраці та ефективніше застосовувати нові терміни, зокрема «стейкхолдерів» (англ. stakeholder — «зацікавлена сторона»), для чіткого ідентифікування інтересів усіх учасників взаємодії задля досягнення публічно корисної мети.

3. У розділі 3 дисертації здобувачка окреслює ефективні шляхи вдосконалення адміністративно-правового регулювання взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів. Попри наявність достатньо актуальних та необхідних авторських пропозицій, вирішення ряду нагальних проблем організації процесів взаємодії міжнародних благодійних організацій з органами публічної влади на регіональному рівні щодо реалізації міжнародних проєктів та напрямів забезпечення ефективності їх вирішення, поза увагою здобувачки залишилось питання створення або вдосконалення існуючих інституцій в органах публічної влади, що координують діяльність міжнародних організацій на регіональному рівні, а також інструментів забезпечення більшої ефективності, раціональності розподілу благодійної допомоги в регіонах і підзвітності громадськості таких організацій в процесі реалізації міжнародних проєктів.

Наведені положення і висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, яка має самостійний і творчий характер, наукову і практичну цінність. Наявність дискусійних питань, насамперед, характеризує

складність теми дослідження, власний підхід здобувачки для їх розгляду і вирішення, а також відображає перспективи для подальшого обговорення.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертаційне дослідження Бехтер Лілії Валеріївни на тему: «Адміністративно-правові засади діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії з міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів» є комплексною, самостійною, завершеною роботою, яка містить нові конкретні наукові результати, обґрунтовані на основі аналізу широкої нормативної бази та наявного досвіду діяльності міжнародних благодійних організацій.

Здобувачка володіє достатніми теоретичними та практичними знаннями за предметом дослідження, продемонструвала знання доктринальних положень права, здібність до самостійного здійснення наукової роботи на належному науково-теоретичному і методологічному рівні, вміння робити власні теоретичні висновки, рекомендації та пропозиції щодо удосконалення законодавства, а також правозастосовної практики. Отримані висновки та рекомендації засвідчують високий фаховий рівень, на якому виконане дисертаційне дослідження. Дисертації Бехтер Л.В. притаманні доступний стиль викладу матеріалу, логічність і чіткість при формулюванні положень на висновків. Результати наукового дослідження повністю відповідають меті та поставленим завданням з обраної теми наукового аналізу.

Рекомендації мають цінність як для розвитку юридичної науки, так і для вдосконалення чинного законодавства України і правозахисної практики, що стосуються адміністративно-правових засад діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії з міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів.

Аналіз апробації теми в публікаціях засвідчує її наукову актуальність, реалізовану в процесі оприлюднення основних результатів і положень дослідження.

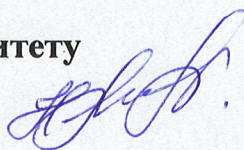
Актуальність обраної теми дисертації, постановка мети і завдань, обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та виклад

авторського матеріалу в дисертаційному дослідженні свідчать про повноцінне виконання наукового завдання і повністю відповідають вимогам, що висуваються до робіт на здобуття ступеня доктора філософії.

Викладене дозволяє зробити висновок про те, що дисертація Бехтер Лілії Валеріївни на тему : «Адміністративно-правові засади діяльності органів публічної влади на регіональному рівні у взаємодії з міжнародними благодійними організаціями щодо реалізації міжнародних проєктів» відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України від 31.05.2019 №759), та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 №44, а здобувачка заслуговує на присудження за результатами публічного захисту ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

**доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри службового та медичного права
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка**

Наталія ЛИТВИН

Литвин Н.А. засвідчую
проректор з наукової роботи
Ганна ТОЛСТАНОВА